

Věc C-424/19**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

29. května 2019

Předkládající soud:

Curtea de Apel București (Rumunsko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

15. února 2019

Žalobkyně a odvolatelka:

Cabinet de avocat UR

Žalovaní a odpůrci:Administrația Sector 3 a Finanțelor Publice prin Direcția Generală
Regională a Finanțelor Publice București

Administrația Sector 3 a Finanțelor Publice

MJ

NK

Předmět původního řízení

Odvolání podané ze strany Cabinet de avocat UR (advokátní kancelář UR), jakožto žalobkyně v řízení v prvním stupni a odvolatelka (dále jen „žalobkyně“), v řízení, v němž je protistranou Administrația Sector 3 a Finanțelor Publice prin Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice București (Regionální generální ředitelství pro veřejné finance v Bukurešti, Rumunsko, zastupující správu veřejných financí, sektor 3), Administrația Sector 3 a Finanțelor Publice (správa veřejných financí, sektor 3) a MJ a NK, jakožto žalovaní v řízení v prvním stupni-odpůrci (dále jen „žalovaní“), proti rozsudku Tribunalul București (soud prvního stupně v Bukurešti, Rumunsko), který zamítl její žádost na výmaz ze seznamu

plátců daně z přidané hodnoty (DPH) a vrácení DPH zaplacené v období 2010 až 2014 v důsledku údajné chybné registrace jakožto plátce DPH.

Předmět a právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Na základě článku 267 SFEU ve spojení s čl. 19 odst. 3 písm. b) SEU žádá Curtea de Apel București (odvolací soud v Bukurešti, Rumunsko) o výklad čl. 9 odst. 1 směrnice Rady 2006/112/ES o společném systému daně z přidané hodnoty, jakož i zásady přednosti unijního práva.

Předběžné otázky

- 1) Zahrnuje v rámci působnosti čl. 9 odst. 1 směrnice Rady 2006/112/ES (o společném systému daně z přidané hodnoty) pojem „osoba povinná k dani“ také osobu, která vykonává povolání advokáta?
- 2) Umožňuje zásada přednosti unijního práva odchýlení se, v následném řízení, od překážky věci pravomocně rozhoduté, která se váže k pravomocnému soudnímu rozhodnutí, jež při uplatnění a výkladu vnitrostátní právní úpravy v oblasti daně z přidané hodnoty v zásadě stanovilo, že advokát nedodává zboží, nevykonává hospodářskou činnost a neuzavírá smlouvy o poskytování služeb, nýbrž smlouvy o právní pomoci?

Uplatňovaná ustanovení unijního práva

Článek 9 odst. 1, čl. 24 odst. 1 a článek 193 směrnice Rady 2006/112/ES o společném systému daně z přidané hodnoty

Rozsudky Soudního dvora ve věci C-224/01, Köbler, ve věci C-492/08, Komise v. Francie, ve věci C-62/12, Kostov, ve věci C-463/14, Asparuhovo Lake Investment Company, a ve věci C-543/14, Ordre des barreaux francophones et germanophone a další

Uplatňovaná ustanovení vnitrostátního práva

Články 127, 129 a 150 Codul fiscal (daňový zákoník), které provádějí články 9, 24 a 193 směrnice 2006/112 do vnitrostátního právního řádu.

Články 1341 a 1344 Codul civil (občanský zákoník) týkající se zaplacení bez právního důvodu

Články 431 a 432 Codul de procedură civilă (občanský soudní řád), které se týkají překážky věci pravomocně rozhoduté

Článek 15 Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat (zákon č. 51/1995 o organizaci a výkonu povolání advokáta), podle kterého je výkon dotčeného povolání neslučitelný s přímým výkonem obchodních činností.

Stručný popis skutkového stavu a původního řízení

- 1 Žalobou podanou k Tribunalul București (soud prvního stupně v Bukurešti) se Cabinet de avocat UR (dále jen „advokátní kancelář UR“) domáhala toho, aby byla Administrația Sector 3 a Finanțelor Publice (Správě veřejných financí, sektor 3, Rumunsko) uložena povinnost vymazat ji ze seznamu plátců DPH, a to s účinností výmazu od roku 2002, kdy byla žalobkyně chybně zaregistrována jako plátce DPH; aby byla všem žalovaným uložena povinnost společně a nerozdílně vrátit neoprávněně obdrženu DPH v období od roku 2010 do roku 2014 v celkové výši 1 016 804 rumunských lei (RON); aby byla žalovaným MJ a NK uložena povinnost zaplatit pokutu ve výši 20 % z minimální hrubé národní mzdy za každý den prodlení, kterou je třeba uvést jako příjem do státního rozpočtu; aby byla každému ze žalovaných MJ a NK uložena povinnost zaplatit žalobkyni úroky z prodlení ve výši 1 000 RON za každý den prodlení, a to počínaje dnem 15. září 2015, což je den, do kterého byli žalovaní povinni ji vymazat ze seznamu, jakož i uložena povinnost všem žalovaným společně a nerozdílně zaplatit za každý den prodlení úrok ve výši 0,03 % z celkové částky 1 016 804 RON, a to ode dne zaplacení jednotlivých částek ze strany žalobkyně do dne jejich skutečného vrácení ze strany žalovaných.
- 2 V odůvodnění žaloby žalobkyně v podstatě zdůraznila, že dne 28. května 2015 požádala o výmaz ze seznamu plátců DPH a o vrácení neoprávněně obdržené DPH z toho důvodu, že byla chybně zapsána jako plátce DPH navzdory skutečnosti, že ustanovení týkající se této daně se na ni nevztahovala a nevztahují. Vzhledem k tomu, že žalovaní jejím žádostem nevyhověli, obrátila se žalobkyně na výše uvedený soud. Žalobkyně uvedla, že celková částka 1 016 804 RON, zaplacená jako DPH v období od roku 2010 do roku 2014, představuje neoprávněnou platbu, neboť neuspokojená pohledávka, ve vztahu k níž byla učiněna, ve skutečnosti neexistuje.
- 3 Žalovaní předložili žalobní odpověď, v rámci které navrhli zamítnutí žaloby, přičemž v podstatě uvedli, že žalobkyně měla povinnost zaplatit DPH, neboť v roce 2002 překročila hranici obratu, která jí umožňovala být osvobozena od platby této daně, kterou od té doby přiznávala a platila daňovému orgánu.
- 4 Žalobkyně předložila repliku, v níž zpochybnila obhajobu protistran, přičemž v podstatě uvedla, že vykonává právní činnosti a že se svými zákazníky uzavřela a uzavírá smlouvy o právní pomoci a nikoli smlouvy o poskytování služeb. Vzhledem k tomu, že nevykonává žádnou hospodářskou činnost, nepodléhá ustanovením daňového zákoníku týkajícím se DPH.
- 5 Rozsudkem ze dne 17. února 2017 Tribunalul București (soud prvního stupně v Bukurešti) zamítl žalobu žalobkyně jako neopodstatněnou. V odůvodnění tento

soud v podstatě zdůraznil, že podle daňového zákoníku je za osobu povinnou k dani považována každá osoba, která vykonává, nezávisle a na jakémkoli místě, hospodářské činnosti, včetně svobodných povolání, bez ohledu na účel nebo výsledek těchto činností. V souladu se zákonem č. 51/1995 o organizaci a výkonu povolání advokáta je toto povolání svobodné a nezávislé, takže spadá do působnosti daňového zákoníku, a žalobkyně je tedy osobou povinnou k dani. Argument žalobkyně týkající se nemožnosti považovat výkon povolání advokáta za poskytování služeb byl odmítnut, jelikož činnosti svobodných povolání, jako jsou také činnosti advokáta, jsou v daňovém zákoníku uvedeny samostatně. Naproti tomu neexistuje žádné právní ustanovení, které by stanovilo osvobození od DPH, jež by se uplatnilo na povolání advokáta. Žalobkyně byla tedy registrována jako plátce DPH v souladu s ustanoveními zákona.

- 6 Žalobkyně napadla tento rozsudek prostřednictvím odvolání k Curtea de Apel București (odvolací soud v Bukurešti).

Stručné odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 7 Předkládající soud uvádí, že není sporné, že žalobkyně byla ke dni podání svých žádosti daňovému orgánu ze dne 28. května 2015 uvedena mezi plátci DPH v důsledku překročení, v roce 2002, hranice stanovené v daňové legislativě. Žalobkyně se však domáhá vrácení sporné částky z důvodu, že její platba nebyla splatná, jelikož činnost, kterou vykonávala, nespadá mezi případy uvedené v daňovém zákoníku.
- 8 Na podporu svého odvolání žalobkyně mimo jiné uplatnila překážku věci pravomocně rozhodnuté rozsudkem Tribunalul București (soud prvního stupně v Bukurešti) ze dne 21. září 2016, jakož i rozsudkem Curtea de Apel București (odvolací soud v Bukurešti) ze dne 30. dubna 2018, které byly vydány v jiném řízení, které se jí týkalo, v jejichž odůvodnění bylo uvedeno, že žalobkyně nedodala žádné zboží a neposkytla žádnou službu ve smyslu daňového zákoníku, neboť se svými zákazníky neuzavřela smlouvy o poskytnutí služeb, nýbrž smlouvy o právní pomoci, které spadají do působnosti zákona č. 51/1995 o organizaci a výkonu povolání advokáta a nepředstavují smlouvy o poskytování služeb ve smyslu tohoto zákona.
- 9 Předkládající soud upřesňuje, že podle vnitrostátního práva může mít překážka věci pravomocně rozhodnuté jak negativní účinek, tak pozitivní účinek. Negativní účinek věci pravomocně rozhodnuté brání novému řízení v případě, že ve vztahu k žalobě v předchozím řízení existuje totožnost účastníků řízení, stejný právní důvod a totožný předmět, a to za účelem zabránění rozporuplnosti výroků soudních rozhodnutí. Pozitivní účinek překážky věci pravomocně rozhodnuté umožňuje kterémukoli z účastníků řízení uplatnit rozhodnutí, které již nabylo právní moci, v jiném sporu, pokud tento spor vykazuje souvislost s tímto rozhodnutím. V případě pozitivního účinku nemusí být splněna podmínka týkající se trojitě totožnosti prvků procesněprávního vztahu (účastníci, důvod a předmět),

jako je tomu v případě negativního účinku, ale musí existovat pouze souvislost s rozhodnutím, které již nabylo právní moci, ke kterému se váže nové řízení, a to tak, aby nedošlo k odchýlení se od výroku jiného soudu. Pozitivní účinek překážky věci pravomocně rozhodnuté nevyžaduje totožnost žaloby, ale pouze sporných prvků, které jsou ve dvou řízeních zpochybněny, takže tento účinek může být uplatněn jako obhajoba ve věci samé. Navíc podle občanského soudního řádu se překážka věci pravomocně rozhodnuté netýká pouze výroku rozsudku, ale také odůvodnění, na kterém se tento rozsudek zakládá, včetně odůvodnění, kterým byla sporná otázka vyřešena.

- 10 Předkládající soud uvádí, že za účelem vyhnutí se tomu, aby se vytvářely domněnky ohledně výsledku rozhodnutí, nemůže potvrdit, že uvedené rozsudky mají pozitivní účinek překážky věci pravomocně rozhodnuté, nicméně pokud tento účinek shledá, výše uvedená odůvodnění těchto dvou rozsudků mohou ovlivnit rozhodnutí, které bude vydáno ve věci, kterou projednává.
- 11 V této souvislosti, pokud jde o první předběžnou otázku, která se týká pojmu osoby povinné k dani ve smyslu směrnice 2006/112, předkládající soud odkazuje na judikaturu Soudního dvora ve věci C-492/08, Komise v. Francie, ve věci C-62/12, Kostov, ve věci C-463/14, Asparuhovo Lake Investment Company, jakož i ve věci C-543/14, Ordre des barreaux francophones et germanophone a další.
- 12 Předkládající soud nicméně uvádí, že aspekty, kterými se Soudní dvůr ve výše uvedených věcech konkrétně zabýval, i když mohou poskytnout určitá užitečná vodítka pro vyřešení sporu, který projednává, s jistotou nestanoví, zda činnost vykonávaná advokátem, jako je činnost, o kterou se jedná v projednávané věci, spadá do působnosti směrnice 2006/112.
- 13 Na druhou stranu tento soud uvádí, že pokud by v důsledku výkladu vnitrostátního práva v souladu s odpovědí Soudního dvora na první předběžnou otázku měl dospět k závěru, že činnost vykonaná žalobkyní podléhá platbě DPH, je třeba odpovědět na druhou předběžnou otázku, tedy zda zásada přednosti unijního práva umožňuje odchýlit se, v následném řízení, od překážky věci pravomocně rozhodnuté, která se váže k pravomocnému soudnímu rozhodnutí.
- 14 Pokud jde o druhou předběžnou otázku, předkládající soud uvádí, že Soudní dvůr již v bodě 38 rozsudku ve věci C-224/01, Köbler, stanovil, že nelze zpochybňovat důležitost zásady překážky věci pravomocně rozhodnuté, a že aby byla zajištěna jak stálost práva a právních vztahů, tak i řádný výkon spravedlnosti, je důležité, aby soudní rozhodnutí, jež se stala po vyčerpání dostupných opravných prostředků nebo po uplynutí lhůt pro podání těchto opravných prostředků konečnými, již nemohla být zpochybněna.
- 15 Tváří v tvář použití dvou základních zásad, které by byly při řešení projednávané věci v rozporu - zásada přednosti unijního práva a zásada překážky věci pravomocně rozhodnuté, která se může vázat k pravomocnému rozhodnutí v následném řízení - musí předkládající soud určit pořadí, ve kterém mají být

uplatněny, a to tím spíše, že každá ze dvou dotčených zásad by mohla vést ke zcela odlišnému procesnímu řešení, tedy v prvním případě k možnosti žalobu zamítnout s ohledem na příslušné unijní právní předpisy a ve druhém případě k možnosti žalobě vyhovět s ohledem na aspekty, ve vztahu k nimž již byla vydána předchozí rozhodnutí.

- 16 Konečně předkládající soud uvádí, že nenalezl žádný rozsudek Soudního dvora, který by odpovídal na předběžné otázky, a že stávající judikatura Soudního dvora nemůže být na projednávanou věc uplatněna obdobně z důvodu specifčnosti této věci.

PRACOVNÍ DOKUMENT